

Nr 134

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
statstjänstemännens löner under åren 1964 och 1965
m. m. jämte i ämnet väckta motioner.*

(5:e avd.)

I propositionen nr 152 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 23 april 1964, föreslagit riksdagen att 1) anta vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § statens löneförordning den 31 maj 1957 (nr 228); 2) anta vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 6 mom. statens pensionslöneförordning den 28 maj 1959 (nr 286); 3) godkänna den i statsrådsprotokollet redovisade överenskommelsen angående statstjänstemännens löner under åren 1964 och 1965 m. m.; 4) besluta att till de i statens löneförordning angivna grundlönerna skall, med de undantag varom Kungl. Maj:t kan finna gott förordna, under åren 1964 och 1965 läggas särskilda tillägg enligt de grunder som anges i förenämnda överenskommelse; 5) besluta att pensioner och kristillägg skall höjas i enlighet med de grunder som redovisats i statsrådsprotokollet; 6) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder besluta om höjning av arvoden till befattningshavare i statlig eller statsunderstödd verksamhet; 7) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad som i statsrådsprotokollet anförts träffa avtal, göra erforderliga ändringar i vederbörliga personalförteckningar samt vidta de åtgärder i övrigt som erfordras för att lönesättningen för viss sjuksköterskepersonal skall kunna anpassas till vad som kan komma att gälla för motsvarande kommunalt anställd personal; 8) bemyndiga Kungl. Maj:t att fr. o. m. budgetåret 1964/65 tills vidare i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats föra över stat vid statsdepartementen inrättad tjänst för byrådirektör i Ao 25, vilken innehas av regeringsrättssekreterare; 9) godkänna övriga i statsrådsprotokollet berörda förslag av beskaffenhet att böra prövas av riksdagen; 10) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta av förslagen betingade ändringar i vederbörliga personalförteckningar; 11) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta av förslagen betingade ändringar i avlönings- och pensionsförfattningar som utfärdats med stöd av riksdagens beslut; 12) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta i övrigt erforderliga åtgärder för förslagens genomförande ävensom meddela erforderliga övergångsbestämmelser; 13) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåren 1963/64 och 1964/65 i enlighet med vad som i statsrådsprotokollet anförts medge överskridande av

maximerade anslag och anslagsposter; 14) till Täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 75 000 000 kronor; 15) till Täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. å riksstaten för budgetåret 1964/65 under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 300 000 000 kr.; 16) till Täckning av beräknade merkostnader för löner å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.; samt 17) till Täckning av beräknade merkostnader för löner å riksstaten för budgetåret 1964/65 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 70 000 000 kr.

De vid propositionen fogade förslagen till förordning om ändrad lydelse av 3 § statens löneförordning den 31 maj 1957 (nr 228) och förordning om ändrad lydelse av 3 § 6 mom. statens pensionslöneförordning den 28 maj 1959 (nr 286) finns intagna å s. 2 och 3 i propositionen.

Propositionen

I propositionen föreslås att en — under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — träffad förhandlingsöverenskommelse om statstjänstemännens löner under åren 1964 och 1965 m. m. godkänns. I anslutning härtill underställs riksdagen för antagande vissa av överenskommelsen betingade förslag till ändringar i statens löneförordning och statens pensionslöneförordning.

För innevarande och nästkommande budgetår äskas särskilda anslag till täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. till följd av den sålunda träffade överenskommelsen.

Den nyssnämnda förhandlingsöverenskommelsen har följande innehåll.

1. För 1964 höjs totallönerna för 1963 med 3,5 procent.

För 1965 höjs de vid utgången av 1964 gällande totallönerna med 4,8 procent.

2. Till statens löneförordning knutna tillägg, ersättningar och avdrag omräknas i anslutning till totallönerna enligt punkten 1.

3. Av Kungl. Maj:t fastställd avlöning till arvodesanställd personal höjs för 1964 med ungefär 3,5 procent och för 1965 med ytterligare ungefär 4,8 procent.

4. Den retroaktiva regleringen för 1964 av löneförmånerna sker enligt schablonmässiga grunder med beaktande endast av löneplanslönen för månad, C-avdrag samt B-avdrag vid längre tids ledighet.

5. Ändrad lönegradsplacering av tjänster m. m. genomförs i enlighet med vad som framgår av vid överenskommelsen fogad bilaga. Förslagen genomförs — där ej annat särskilt anges — fr. o. m. den 1 juli 1964.

I fråga om tjänster, som föreslås till nedflyttning i lönegrad, skall nuvarande tjänstinnehavares lönegradsplacering ej påverkas.

6. Ändringar beträffande vissa avlöningsförmåner m. m. för personal inom undervisningsväsendet genomförs i enlighet med vad som framgår av vid överenskommelsen fogad bilaga. Förslagen genomförs — där ej annat särskilt anges — fr. o. m. den 1 juli 1964.

7. Ändringar av och tillägg till förteckningar över pensioneringsperioder m. m. sker i enlighet med vad som framgår av vid överenskommelsen fogad bilaga.

8. Ändringar beträffande vissa avlönings- och pensionsförmåner m. m. genomförs i enlighet med vad som framgår av vid överenskommelsen fogad bilaga. Förslagen genomförs — där ej annat särskilt anges — fr. o. m. den 1 juli 1964.

9. Inom civildepartementet skall göras en översyn av tilläggsarvoden och särskilda ersättningar. Översynen skall verkställas inom sådan tid, att av densamma föranledd arvodesreglering kan ske den 1 juli 1965.

10. Beträffande inverkan av retroaktivt lönetillägg på beräkning av personalpensioner samt förändring av bruttobelopp och särskilt pensionstillägg skall vad som föreskrivits härom i kungörelsen 1962: 228 äga motsvarande tillämpning, dock att bruttobeloppsförändring den 1 juli 1964 skall ske med 3,5 procent och den 1 januari 1965 med 4,8 procent.

11. Kristillägg, som utgår på lönerna till vissa befattningshavare, som överförts till indragningsstat eller enligt egen önskan kvarstår på gammal lönestat, eller som utgår i jämförliga fall, beräknas för 1964 och 1965 i anslutning till pensionshöjningarna enligt punkten 10.

12. Fredsplikt skall gälla intill dess förhandlingar upptas om 1966 års löner.

I statsrådsprotokollet behandlas närmare den träffade överenskommelsen under följande rubriker:

Inledning (s. 4—6).

Lönenivån m. m. (s. 6 och 7).

Lönegradsändringar m. m. (s. 7—13 och därtill hörande bilagor A och B).

Vissa avlönings- och pensionsförmåner m. m. (s. 13—23 och därtill hörande bilagor B och C).

I förevarande sammanhang anmäls i statsrådsprotokollet jämväl *Vissa särskilda frågor* (s. 23—25) samt behandlas frågan om *Förslagets genomförande* (s. 25—27).

Utskottet får i nu angivna hänseenden hänvisa till statsrådsprotokollet.

Motioner

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling upptagit två vid riksdagens början väckta likalydande motioner, den ena inom första kammaren av herrar *Sundin* och *Jonasson* (I: 546) och den andra inom andra kammaren av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Fälldin* (II: 659), i vilka motioner hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om prövning samt förslag till riksdagen om avveckling av dyrortsgraderingen av

statsanställdas löner samt övergång till en friare lönesättning inom den statliga sektorn enligt vad i motionerna anförts.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen II: 659.

Utskottet

I anslutning till tidigare tillämpat förfaringssätt har genom förevarande proposition framlagts förslag angående statstjänstemännens löner under åren 1964 och 1965 m. m. Förslagen avser dels den allmänna löne- och pensionsnivån under nämnda år, dels ändrad lönegradsplacering av tjänster, dels vissa avlönings- och pensionsförmåner m. m. och dels några i sammanhanget aktuella särskilda frågor. Förslagen grundar sig med få undantag på en förhandlingsöverenskommelse som — under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — träffats med statstjänstemännens huvudorganisationer.

I propositionen äskas anslag till täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. dels å tilläggsstat II för innevarande budgetår med sammanlagt 90 milj. kr. och dels för nästkommande budgetår med sammanlagt 370 milj. kr.

Enligt vad av statsrådsprotokollet framgår har vid bestämmandet av de olika i förhandlingsöverenskommelsen avsedda löneförbättringarna tillsammans beaktats statstjänstemännens eftersläpning i förhållande till den allmänna arbetsmarknadens löneutveckling i förening med värdet av årets löneuppgörelse mellan Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i Sverige samt viss genom lagstiftning genomförd standardhöjning inom den allmänna arbetsmarknaden.

Utskottet — vars vederbörande avdelning erhållit närmare redogörelse för de olika komponenterna beträffande de ifrågavarande löneförbättringarna — har vid frågans prövning inte funnit anledning framställa någon invändning mot den träffade uppgörelsen. Utskottet tillstyrker därför att densamma av riksdagen godkänns. I anslutning härtill tillstyrker utskottet övriga i propositionen framställda, med överenskommelsen direkt sammanhängande förslag.

De av Kungl. Maj:t i anslutning till förhandlingsöverenskommelsen i propositionen framställda förslagen beträffande vissa särskilda frågor har inte givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

I de vid riksdagens början väckta motionerna I: 546 och II: 659 har yrkats att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag angående avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner samt övergång till en friare lönesättning inom den statliga sektorn. Med avseende på frågan om avveckling av dyrortsgraderingen av lönerna vill utskottet erinra om att arbetet med genomförande av en prisgeografisk undersökning f. n. pågår inom statistiska centralbyrån. Först sedan resultatet härav redovisats — vil-

ket enligt uppgift torde kunna ske under nästa år — föreligger förutsättningar för en prövning av frågan om dyrortsgrupperingen. Då utskottet i sakens nuvarande läge inte anser påkallat med en framställning i ämnet från riksdagens sida avstyrker utskottet motionsyrkandet i nu ifrågavarande del. Beträffande den i motionerna framförda frågan om övergång till en friare lönesättning har till stöd för yrkandet i denna del bl. a. åberopats låglönegruppernas problem och arbetsmarknadssituationen. Utskottet vill härutinnan framhålla att den nu föreliggande löneuppgörelsen i avsevärd utsträckning innefattar hänsynstagande till såväl låglönegruppernas förhållanden som arbetsmarknadsmässiga synpunkter. Utskottet finner ej skäl tillstyrka en framställning till Kungl. Maj:t i enlighet med motionsyrkandet i nu ifrågavarande del, vilket f. ö. knappast skulle kunna tillgodoses inom ramen för hittills tillämpat förhandlingsförfarande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1) anta vid propositionen nr 152 fogat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 3 § statens löneförordning den 31 maj 1957 (nr 228)*;

2) anta vid propositionen nr 152 fogat förslag till *förordning om ändrad lydelse av 3 § 6 mom. statens pensionslöneförordning den 28 maj 1959 (nr 286)*;

3) godkänna den i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 23 april 1964 redovisade överenskommelsen angående statstjänstemännens löner under åren 1964 och 1965 m. m.;

4) besluta att till de i statens löneförordning angivna grundlönerna skall, med de undantag varom Kungl. Maj:t kan finna gott förordna, under åren 1964 och 1965 läggas särskilda tillägg enligt de grunder som anges i förenämnda överenskommelse;

5) besluta att pensioner och kristillägg skall höjas i enlighet med de grunder som redovisats i statsrådsprotokollet;

6) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder besluta om höjning av arvoden till befattningshavare i statlig eller statsunderstödd verksamhet;

7) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad som i statsrådsprotokollet anförts träffa avtal, göra erforderliga ändringar i vederbörliga personalförteckningar samt vidta de åtgärder i övrigt som erfordras för att lönesättningen för viss sjuksköterskepersonal skall kunna anpassas till vad som kan komma att gälla för motsvarande kommunalt anställd personal;

8) bemyndiga Kungl. Maj:t att fr. o. m. budgetåret 1964/65 tills vidare i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats föra över stat vid statsdepartementen inrättad tjänst för byrådirektör i Ao 25, vilken innehas av regeringsrättssekreterare;

9) godkänna övriga i statsrådsprotokollet berörda förslag av beskaffenhet att böra prövas av riksdagen;

10) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta av förslagen betingade ändringar i vederbörliga personalförteckningar;

11) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta av förslagen betingade ändringar i avlönings- och pensionsförfattningar som utfärdats med stöd av riksdagens beslut;

12) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta i övrigt erforderliga åtgärder för förslagets genomförande ävensom meddela erforderliga övergångsbestämmelser;

13) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåren 1963/64 och 1964/65 i enlighet med vad som i statsrådsprotokollet anförts medge överskridande av maximerade anslag och anslagsposter;

14) till *Täckning av beräknade ytterligare merkostnader för löner och pensioner m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 å driftbudgeten under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 75 000 000 kr.;*

15) till *Täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. för budgetåret 1964/65 å driftbudgeten under tolfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 300 000 000 kr.;*

16) till *Täckning av beräknade ytterligare merkostnader för löner å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.;*

17) till *Täckning av beräknade merkostnader för löner för budgetåret 1964/65 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 70 000 000 kr.;*

B. att motionerna I: 546 och II: 659 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 maj 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Axel Johannes Andersson, Fritz Persson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Bengtson, Per Jacobsson, Söderberg, Bertil Petersson, Akerlund och Nils-Eric Gustafsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, Andreasson, Eliasson i Sundborn, Svensson i Ljungskile, Cassel, Johansson i Norrköping, Carbell, Löfroth, Heidenberg och Nelander.

Reservation

1) av herrar *Bengtson, Nils-Eric Gustafsson, Svensson* i Stenkyrka och *Eliasson* i Sundborn, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande, som på s. 4 börjar med »I de» och på s. 5 slutar med »tillämpat förhandlingsförfarande», bort ha följande lydelse:

»I de vid riksdagens början väckta motionerna I: 546 och II: 659 har yrkats att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag angående avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner samt övergång till en friare lönesättning inom den statliga sektorn. I anledning härav vill utskottet framhålla angelägenheten av att den pågående prisgeografiska undersökningens resultat snarast föreläggs riksdagen, så att ställning kan tas till dyrortssystemets fullständiga avveckling, varvid dock utskottet förutsätter att lönetillägg skall utgå till befattningshavare i landsdelar med särskilt höga kostnader på grund av klimat och stora avstånd. Utskottet föreslår att riksdagen i anledning av ifrågavarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet sålunda anfört.»

dels ock att utskottets hemställan under B. bort ha följande lydelse:

»B. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 546 och II: 659, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.»

2) av herr *Nelander*.